

27 MAYIS 1960 DÖNEMİNDE MARAŞ'TA PROPAGANDA FAALİYETLERİ: HALK POSTASI GAZETESİ ÖRNEĞİ (1960)

PROPAGANDA ACTIVITIES IN MARASH DURING THE PERIOD OF 27 MAY, 1960: THE CASE OF HALK POSTASI NEWSPAPER (1960)

Nermin Zahide AYDIN*

Geliş Tarihi/Received:11.11.2020

Kabul Tarihi/Accepted:11.12.2020

AYDIN Nermin Zahide, (2021), "27 Mayıs 1960 Döneminde Maraş'ta Propaganda Faaliyetleri: Halk Postası Gazetesi Örneği (1960)", Belgi Dergisi, S.21, Pamukkale Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayını, Kış 2021/1, ss. 301-321.

Öz

Demokrat Parti (DP), 1950 genel seçimlerinden sonra iktidara gelmiş ve on yıl boyunca ülkeyi yönetmiştir. Bu dönemde Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) ile DP arasındaki ilişkiler bir hayli gerginleşmiştir. Fakat iki parti arasındaki gergin mücadele, 27 Mayıs 1960 darbesi ile son bulmuştur. 27 Mayıs 1960 tarihinde yapılan askeri darbe sonunda Milli Birlik Komitesi (MBK), yönetime el koymuştur.

Propagandanın ortaya çıkmasından bu yana iktidarlar, bu stratejiyi halkı manipüle etmek için çok önemli bir araç olarak kullanmışlardır. Propaganda ile belirlenen amaç doğrultusunda kamuoyu oluşturmak istenir. 27 Mayıs 1960 tarihinde ordu darbesi ile yönetimin el değiştirmesinin ardından yeni yönetim kamuoyuna fikirlerini aktaracak ve geniş toplumsal destek sağlayacak bir araca ihtiyaç duymuştur. Bu nedenle MBK, ilk iş olarak yoğun bir propaganda faaliyetine girişmiştir. MBK üyeleri, ülkeyi gezerek konu ile ilgili konferanslar vermişlerdir. Bununla birlikte darbenin nedenlerinin anlatılmasında daha etkili yöntem, yerel yöneticilerin çalışmaları ve gazeteler olmuştur. Darbeden sonra Maraş'a, kısa aralıklarla iki vali tayini yapılmıştır. Şehre atanan her iki Vali de, halka darbenin nedenlerini anlatmak için yoğun bir çalışma içine girmiştir. Şehri yönetenler, öğretmen, muhtar ve gazetecilerle işbirliği halinde çalışmışlardır. Ayrıca, köy gezileri yapmışlar ve halkın dertlerini dinlemişlerdir. Yaptıkları gezilerde halkla bir arada bulunmuşlar ve yapılan çalışmaları denetlemişlerdir. Yöneticilerin yaptıkları çalışmalar ise Halk Postası gazetesinde yer almıştır. Daha sonra Halk Postası gazetesinin geniş kitlelere ulaştırılmasına çalışılmıştır. Çalışmada darbenin Maraş halkı üzerindeki etkisi, yerel yöneticilerin çalışmaları ve Halk Postası gazetesinde yer alan haberler incelenmiştir. Araştırma yapılırken T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi'nde bulunan belgeler, dönem gazeteleri, Halk Postası gazetesi ve basılı diğer kaynaklardan yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Darbe, propaganda, Demokrat Parti, Cumhuriyet Halk Partisi, Maraş, Vali, gazete, Halk Postası Gazetesi.

*Dr. Öğr. Üyesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Muallim Rifat Eğitim Fakültesi, Sınıf Eğitimi ABD, nzahideaydin@hotmail.com, (<https://orcid.org/0000-0001-7772-6>).

Abstract

After the 1950 general elections The Democrat Party (DP) came to power and ruled the country for ten years. In that period the relations between the Republican People's Party (CHP) and the DP became considerably tense. However, the harsh relations between the two parties resulted in military coup of 27 May 1960. As a result of 27 May 1960 coup, the National Unity Committee (MBK) had seized control.

Since the advent of propaganda, governments have used this strategy as a very important instrument to manipulate the people. It is desirable to create public opinion for the purpose determined by propaganda. On May 27, 1960 after the changing government because of the military coup, new government needed a tool to convey its ideas to the public and to provide wide social support. For this reason, The National Unity Committee began to conduct intensive propaganda activities. MBK members traveled the country and gave conferences on the subject. However, the more effective method of explaining the causes of the coup was the work of local rulers and newspapers. After the coup, two governors were appointed to Marash at short intervals. Both governors appointed to the city worked hard to publicly explain the causes of the coup. The city administrators worked in cooperation with teachers, Mukhtar and journalists. They also made village trips and listened to the problems of the public. During their trips, they coexisted with the public and supervised the work done. The work of the managers was featured in the Halk Postası newspaper. Later, Halk Postası newspaper was tried to be delivered to large masses. In the study, the impact of the coup on the people of Marash, the work of local administrators and the news in Halk Postası newspaper were examined. During the research, the documents in the Republic Archive of the Presidency State Archives of Turkish Republic, period newspapers, Halk Postası newspaper and other printed sources were used.

Keywords: *Coup, propaganda, The Democratic Party, The Republican People's Party, Marash, governor, newspaper, Halk Postası Newspaper.*

GİRİŞ

Türkiye'de, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Milli Kalkınma Partisi'nin (MKP) kurulması ile başlayan ve DP'nin kurulması ile hız kazanan çok partili siyasi hayat, 1950 genel seçimleri sonunda iktidarın değişmesi ile devam etti. Genel seçimleri kazanan DP, 1950 seçimlerinden sonra hükümeti kurmakla görevlendirildi. Yirmi yedi yıl kesintisiz ülkeyi yöneten CHP ise muhalefete geçerek, DP ile oldukça sert bir mücadeleye başladı. Siyasi partiler arasındaki mücadelenin yaşandığı merkezlerden biri de Maraş'tı.

A.ADNAN MENDERES'İN DARBE ÖNCESİNDE YAPTIĞI MARAŞ GEZİSİ VE MARAŞ HALKININ TALEPLERİ

DP liderlerinin, halk ile kurdukları samimi ilişki, bir taşra kenti olan Maraş'ta da kısa sürede etkisini gösterdi. DP, 1950 seçimlerinde halkın büyük bölümünün desteğini alarak iktidara geldi. 1950 genel seçimlerinin sonunda Maraş'ta DP 52.823, CHP 39.045 oy,¹ 1954 genel seçimlerinde DP 69.138, CHP 48.825 oy elde etti.² 1957 seçimlerinde ise CHP Maraş'ta tam liste halinde kazandı.³ CHP'nin 1957 seçimlerinde Maraş'ta seçimleri kazanmasına rağmen, Maraş halkının DP liderlerine sevgisi devam etti. Maraş halkı, darbe öncesinde DP iktidarına teveccüh göstererek, yöneticilerden bazı ihtiyaçlarının karşılanmasını istediler. DP iktidarı ise, hazırladıkları planlar doğrultusunda, halkın ihtiyaçlarının giderilmesine çalışıp, ani gelişen ve halkı zarara uğratan durumlarda, halka destek oldu. Örneğin ülkede siyasi ve ekonomik sıkıntılar devam ederken, 1959 yılında meydana gelen kuraklık yüzünden ürünü hasara uğratan, Maraş vilayetinin Afşin bölgesindeki çiftçilerin, Tarım Kredi Kooperatifleri aracılığı ile TC Ziraat Bankası'ndan aldıkları borçlar ertelendi.⁴

Başbakan Adnan Menderes'in yurt içinde yaptığı gezilere, halkın katılımı ve başbakana olan sevgisi, darbenin olduğu yıl da devam etti. Adnan Menderes'in Maraş ve Hatay'da yaptığı üç günlük seyahat esnasında, ziyaret ettiği şehir ve kasabalarda ve geçtiği yollarda halk, şiddetli soğuşa ve gecenin geç saatlerine rağmen büyük kabileler halinde Başbakanın gelmesini bekledi.⁵ Kurtuluş Bayramı nedeni ile düzenlenecek programa katılacağı bildirilen başbakanı görmek isteyen Maraş halkı, tören alanına sabahın erken saatlerinden itibaren gelmeye başladı. Adana'dan hareket eden Adnan Menderes⁶ Maraş'a geldiğinde bir konuşma yaptı.⁷ Başbakanın Maraş'a yaptığı gezi, halkın sevinmesine neden oldu ama halkın yöneticilerden birtakım talepleri vardı. Kazalarla civardaki şosaların onarılması, Kartalkaya barajının yapılıp Maraş ve Pazarcık arazilerinin sulanması, Ardıl Barajı ile Afşin-Sarız arasındaki 50 km.lik yolun yapılması ve Hurman Sulama Barajının bitirilmesi bu isteklerden bazılarıydı.⁸ Ayrıca, Fevzipaşa ve Osmaniye arasındaki devlet demiryolları civarındaki bazı tünellere ait olan çürük raporunun dikkate alınarak, Köprüağzı'ndan Maraş'a uzanan tren sınırının Toprakkale ve Kayseri ana hatlarına birleştirilmesi de istenmişti. Gökşun ve Kayseri şosasının acilen faaliyete geçirilmesi, dokuma fabrikasına makineler getirilmesi, şeker ve çimento fabrikası ile hangar yapılması, Hatay'da mevcut olan Jandarma Okulu'nun Maraş'a nakli de talep edildi. Yine Zeytun bucağındaki demir ve çelik madeninin işletmeye açılması, Vilayette bulunduğu düşünülen birçok zengin madenin

1 BCA, 30.1.0.0/51.309.7,02.05.1954, s.11.

2 BCA, Başbakanlık Özel Kalem Müdürlüğü, 30.1.0.0/51.309.7,02.05.1954, s.7.

3 Nüket Asutay, Demokrat Parti Döneminde Maraş Milletvekilleri ve Siyasi Faaliyetleri (1950-1960), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014, s.26.

4 BCA, 30.18.1.2/154.83.20,02.04.1960.

5 BCA, Başbakanlık Özel Kalem Müdürlüğü, 30.1.0.0/2.16.1,11.03.1960, s.5.

6 "Başvekil Maraş'ta Beklenen Konuşmayı Yapmadı", *Halk Postası*, 13.02.1960, s.1

7 BCA, Başbakanlık Özel Kalem Müdürlüğü, 30.1.0.0/16.86.1,13.02.1960.

8 BCA, Başbakanlık Özel Kalem Müdürlüğü, 30.1.0.0/118.749.4/04.04.1960, s.8.

araştırılması, Ulu Caminin yenilenmesi ve diğer camilerin gözden geçirilmesi de halkın istekleri arasında yer aldı.⁹ Bunların dışında halkın, İmar ve İskân Vekâletini ilgilendiren bazı istekleri de vardı. Örneğin şehrin güzelleşmesi için şehir planının uygulanması istendi. Andırın'da proje ve etütleri bitirilen ve ihaleye çıkartılmayan elektriğin ikmali ve Pazarcık'a hidroelektrik tesisinin yapılması, Afşin'e et ve sebze hali ile belediye garajının yapılması ilgililerden talep edildi. Maraş ilinin ihtiyaçları ile ilgili olarak hükümet görevlileri tarafından verilen cevapta, şehir planının uygulanması için gerekli paranın olmadığı, Andırın'daki elektrik tesisinin ve Pazarcık'ta kurulması düşünülen dizelli elektrik tesisatının, 1960 programında yer almadığı, fakat ilk fırsatta yapılacağı bildirildi. Ayrıca Afşin'de inşaatlarına başlanmış bulunan et ve sebze hali ve belediye gazinoları için, fondan belediyeye verilmesi düşünülen paranın, İller Bankasının durumu dikkate alındığında mümkün olmadığı ifade edildi. Anlaşılan o ki hükümet tarafından önceden belirlenen ihtiyaçlara yönelik bir plan yapılmıştı. Bu nedenle ihtiyaçlar dışında kalan talepleri karşılamak için yeterli maddi imkân yoktu.¹⁰ Bununla birlikte çok geçmeden Maraş'ın imarı ile ilgili çalışmalara başlandı. Maraş'ta şehrin imar planını yeniden ele almak üzere Şehircilik İşleri Müdür Yardımcısı, Maraş'a gelerek, Ulucami, Acemli ve İsa Divanlı camilerinin restorasyonu için çalışmalara başladı.¹¹ Bu arada Ulu Camiinin kadınlara tahsis edilen kısmının çökmesi üzerine birçok kişi yaralandı.¹²

B. 27 MAYIS 1960 ASKERİ DARBESİ

27 Mayıs sabahının erken saatlerinde Ankara, İstanbul, Eskişehir gibi büyük illerde önceden hazırlanan darbe planı uygulamaya konularak, DP yöneticileri ve mensupları evlerinden alındı. O sırada Eskişehir'de bulunan Başbakan Adnan Menderes ve yanındakiler, olayı haber alır almaz otomobille Kütahya Askeri Gazinosu'na gittiler ve kendilerini almaya gelen askerlere direnme göstermeden teslim oldular.¹³

27 Mayıs darbesi, dört saat içinde tamamlandı. Vilayetler, orada bulunan garnizon kumandanlarının emrine verildi.¹⁴ Halk, 27 Mayıs 1960 sabahı, askeri bir darbe olduğunu, radyodan okunan bildiri ile öğrendi. Bildiride özet olarak, Türk Silahlı Kuvvetlerinin kardeş kavgasına meydan vermemek ve demokrasiyi içine düştüğü buhrandan kurtarmak maksadı ile ülke yönetimine el koyduğuna dair bilgiler yer almaktaydı. Askerlerin yönetime el koyuşu, Ankara ve İstanbul'daki halk ile her iki kentteki öğrenciler ve aydınlar arasında büyük bir sevinçle karşılanmış olsa da, kırsal kesim genel olarak sessizliğini korudu.¹⁵

27 Mayıs 1960 tarihinde yönetimi ele geçiren askeri grup, MBK olarak örgütlendi. MBK, Cemal Gürsel'in de yer aldığı 38 subaydan oluşmuştu. 12 Haziran 1960'ta geçici anayasa yürürlüğe konuldu ve yeni bir anayasa kabul edilene kadar geçerli sayılarak, eski seçilmiş Meclisin bütün yetkileri MBK'ye devredildi.¹⁶

Askeri darbeden sonra yeni yönetim tarafından darbenin meşrulaştırılmasına yönelik bazı çalışmalar yapıldı. Öncelikle darbenin meşruluğunun, basın üzerinden anlatılması için

9 BCA, Başbakanlık Özel Kalem Müdürlüğü, 30.1.0.0/118.749.4/04.04.1960, s.7.

10 BCA, Başbakanlık Özel Kalem Müdürlüğü, 30.1.0.0/118.749.4/04.04.1960, s.6-7.

11 "Adana ve Maraş'ta İmara Başlanıyor", *Milliyet*, 19 Şubat 1960, s.3.

12 "Maraş'ta Ulucamiin Kadınlar Kısmı Çöktü", *Milliyet*, 22 Mart 1960, s.1.

13 Refik Koraltan, *Tek Parti Devrinden 27 Mayıs İhtilaline Demokratlar DP'nin Kurucusu Anlatıyor*, Yayına Hazırlayan: Kamil Maman, Timaş Yayınları, İstanbul, 2013, s.204.

14 Walter F. Weiker, *Amerikalı, Fransız, Rus Gözüyle 1960 Türk İhtilali*, Çev. Mete Ergin, Cem Yayınevi, İstanbul, 1967, s.32.

15 Erik Jan Zürcher, *Modernleşen Türkiye'nin Tarihi*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2015, s.351.

16 Kemal Haşim Karpaz, *Osmanlı'dan Günümüze Asker ve Siyaset*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2010, s.242.

27 Mayıs 1960 Döneminde Maraş'ta Propaganda Faaliyetleri: Halk Postası Gazetesi Örneği (1960)

hazırlıklar yapıldı. Kısa bir süre sonra radyo ve gazetelerde DP yöneticilerini karalamaya yönelik birçok haber yer almaya başladı.¹⁷ Yerel yayın yapan Halk Postası gazetesinde de eski DP liderlerinin yargılanma sürecine dair haberler sıkça yer almaya başladı. Fakat gazetede yer alan haberler, ulusal basında yer alan haberlere paralel bir yayın çizgisinde olup daha ziyade eski DP liderlerini karalamaya ve yapılan darbeyi meşrulaştırmaya yönelikti. Örneğin Halk Postası gazetesinin 8 Temmuz 1960 tarihli sayısında Ankara Üniversitesinde okuyan öğrencilere İnkılap Tarihi dersinin sınavında 27 Mayıs ile ilgili soru yöneltildiğine dair haberler yer aldı.¹⁸ Yine gazetenin 13 Temmuz 1960 tarihinde yayınlanan diğer bir sayısında eski Başbakan Adnan Menderes'e ait olan 2 milyon liranın Osmanlı Bankası'nda bulunduğu dair haberler çıktı.¹⁹ Bu ve buna benzer haberler darbenin halk nezdinde geçerli kılınmasını sağlamak amacını taşıdığı gibi belki de tutuklu bulunan DP yöneticilere verilecek cezaları haklı gerekçelere dayandırmak gayretinden de kaynaklanmaktaydı. Çok geçmeden darbeden sonra tutuklanan eski DP liderlerinin Yassıada'da yargılanmasına başlandı. Fakat mahkemelerin başlaması ile birlikte, davaların nasıl sonuçlanacağına dair MBK ve siyasilere arasında fikir ayrılığı da belirmeye başladı. MBK üyelerinin önemli bir kısmı, ölüm cezasının çıkmaması durumunda genel bir hoşnutsuzluk olacağı kanaatindeydi.²⁰ Yapılan mahkemeler sonunda tutuklu bulunan 123 kişi beraat etti. 31 kişi ömür boyu hapse, 418 kişi daha hafif cezalara ve 15 kişi de idam cezasına çarptırıldı. İdam cezasına çarptırılan 11 kişinin cezası MBK tarafından hafifletildi. Celal Bayar'ın idam cezası ise ilerlemiş yaşı ve sağlık sorunları nedeni ile hafifletildi. Eski Başbakan Adnan Menderes ile birlikte eski Maliye Bakanı ve eski Dışişleri Bakanı ise idam edildi.²¹

C. 27 MAYIS 1960 DARBESİNDEN SONRA MARAŞ

27 Mayıs 1960 darbesinden sonra devlet kademelerinde önemli değişiklikler yapıldı. Maraş'a Vali olarak, Gelibolu Kaymakamı İhsan Atınç tayin edildi.²² Maraş Vali Yardımcısı Cemal Gürmen ise, Kayseri Vali Yardımcılığına atandı.²³ Darbeden sonra Maraş'taki yöneticiler, genel olarak darbenin nedenlerini halka anlatmaya çalıştılar. Darbe sonrasında aynı yıl içinde Maraş'ta iki Vali değişikliği yapıldı ve her iki Vali de bu görevi büyük bir titizlikle sürdürmeye gayret gösterdi. Maraş'a tayin edilen Havza Kaymakamı gelinceye kadar Vali Yardımcılığına Emniyet Müdürü Hüseyin Özcan'ın vekâlet etmesi uygun görüldü.²⁴ Vali yardımcısı Celal Gürmen ise yeni görevine başlamak üzere Maraş'tan ayrıldı.²⁵

Darbeden sonra tayin edilen ilk Maraş Valisi İhsan Atınç, Maraş'a gelerek görevine başladı. Maraş'ın kazalarını tanımak ve 27 Mayıs ile ilgili olarak halkı aydınlatmak için Andırın'a gitti. Andırın halkı, Valiyi coşkulu bir şekilde karşıladı.²⁶ İhsan Atınç, Andırın'da yaptığı konuşmasında, 27 Mayıs'ta gerçekleşen darbenin Türk milletini ne gibi beladan kurtardığını, memlekete yerleştirilmek istenen partizan zihniyetin artık yer bulamayacağını, bütün vatandaşların kanun önünde eşit haklara sahip olduğunu, halkın rahata ve huzura kavuştuğunu ifade etti. Devlet dairelerini inceleyen ve halkın dertlerini dinleyen Vali,

17 Meltem Şahin, Öncü:27 Mayıs 1960 Askeri Darbesi'nin Ardından Çıkan Bir Gazetenin Tarihi, Basılmamış Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017, s.39.

18 27 Mayıs İnkılabı İmtihanlarda Soruldu, *Halk Postası*, 8 Temmuz 1960, s.1.

19 Menderes'in Osmanlı Bankası'nda İki Milyon Lirası Bulundu, *Halk Postası*, 13 Temmuz 1960, s.2.

20 Şahin, *a.g.t.*, s.49.

21 Zürcher, *a.g.e.*, s.360-361.

22 "Valiliklere Tayin Yapıldı", *Milliyet*, 09 Haziran 1960, s.5.

23 "Vali Muavinimiz Kayseri'ye Tayin Edildi", *Halk Postası*, 8 Temmuz 1960, s.1.

24 "Vali Muavinliğine Emniyet Müdürü Vekâlet Edecek", *Halk Postası*, 14 Temmuz 1960, s.1.

25 "Vali Muavinimiz Celal Gürmen Şehrimizden Ayrıldı", *Halk Postası*, 26 Temmuz 1960, s.1.

26 "Valimiz Andırın'da Büyük Tezahüratla Karşılandı", *Halk Postası*, 2 Temmuz 1960, s.1.

Maraşlıların ve Andırınlıların olgunluk ve sezgi kabiliyetlerine hayranlığını dile getirdi.²⁷ Kaza ziyaretlerine devam eden Vali İhsan Atınç, Jandarma Kumandanı, Maarif Müdürü ve Nafia Müdürü ile birlikte Göksun'a gitti. Göksun, Afşin ve Elbistan'da incelemelerde bulunup, 27 Mayıs'ın önemi ile ilgili toplantılar yaptı, kaza halkı ile tanıştı.²⁸ Vali, ziyaretleri sırasında Göksun, Afşin ve Elbistan halkının eğitim ile ilgili ihtiyaçlarını gözden geçirerek, 27 Mayıs'ta gerçekleşen darbenin nedenlerini, en ücra köyde yaşayan vatandaşlara kadar duyurmak için ekipler kurulmasını sağladı. Bu arada Afşin'den Tanır nahiyesine ve içmelere giderek buradaki su, sağlık ve konut durumunu gözden geçirdi. Valinin Elbistan ziyaretinde ilginç bir olay yaşandı. Elbistan halkı, devlet başkanı Orgeneral Cemal Gürsel'e bağlılık telgrafı çekilmesi ile ilgili isteklerini Valiye bildirerek, bu arzuya tercüman olmasını istedi. Elbistan halkının dileği, Vali İhsan Atınç tarafından yerine getirildi.²⁹

Devamlı olarak kaza ve köylere giden ve halkın ihtiyaçlarını takip etmeye çalışan Vali İhsan Atınç, bulduğu her fırsatta darbenin halk nezdinde kabul görmesine yönelik çalışmalar yaptı. Örneğin Maarif Müdürü ile birlikte Avandağı, Tevekkeli, Öksüzlü, Küpeli Kız, Türkoğlu kazası Kuyumcular, Tahtalı Dedeler, Göllühöyük köylerine giderek, yapımı devam eden köy okullarının durumlarını inceledi. İlgililerden bilgi alarak inşaatın hızlı ilerlemesi için emirler verdi. Bu arada köylü vatandaşların isteklerini dinledi.³⁰ Pazarcık kazası Büyükdehliz, İncirli, Armutlu köylerinde ise eğitim ile ilgili çalışmaları kontrol etti.³¹ İlerleyen günlerde Maraş'a gelen yeni Vali yardımcısı Sacit Eryüksel ile birlikte tapu dağıtmak için Şerefoğlu köyüne, yapımı devam eden okul inşaatlarını görmek için de diğer köylere gitti.³² Şerefoğlu köyünde, yaklaşık 300 köylü vatandaşa, arazilerinin tapularını dağıttı. Tapuların dağıtımı sırasında orada bulunan köylü vatandaşlar, Vali'yi büyük bir coşku ile alkışladılar.³³ Mahalli gazetecilerin de katıldığı bu ziyaret, uzun yıllar arazi anlaşmazlığı yüzünden kavganın eksik olmadığı Şerefoğlu köylüleri tarafından memnuniyetle karşılandı. 300-400 kadar köylünün toplandığı okul binasında halka hitap eden Vali, yaptığı konuşmasında, mülk emniyetinin sağlam bir hudut ve tapu ile temin edileceğini ve bu husustaki anlaşmazlıkların halledilmesi ile birçok anlaşmazlığın ve köylü arasındaki husumetin de bertaraf edilmiş olacağını belirterek, Şerefoğlu köylülerinin artık birbirleri ile kardeş gibi geçineceklerini söyledi. Tapuların dağıtılması ile köylüler arasındaki hukuk davalarının çözüleceğini belirten Vali, ceza davalarına sebep olan konuların da ortadan kalkmasını temenni ederek, memleketin kalkınması için hep birlikte çalışmanın gerekli olduğunu vurguladı. Hiçbir vatandaşın CHP'lidir diye hakkına el uzatılmayacağı gibi, hiçbir vatandaşa da DP hükümetine oy verdi diye kötü muamele yapılmayacağını sözlerine ekledi. Konuşmasında eski DP iktidarını eleştiren Vali Atınç, silahlı kuvvetlerin, DP yöneticilerini, millet adına bertaraf ettiğini ve adil mahkemelere sevk ettiğini belirtti. 27 Mayıs'tan itibaren, vatandaşların hangi partiye oy vermiş olursa olsun hükümet nezdinde eşit muameleye tabi tutulduğunu, bu halin yarattığı emniyet, sevgi ve huzur ile çok çalışmak mecburiyetinde olduklarını, ancak bu şekilde ülkenin kalkınacağını sözlerine ekledi.³⁴ İhsan Atınç, daha sonra Türkoğlu kazasına bağlı Öksüzlü ve Tevekkeli köylerini de ziyaret etti, köylerde yapılan ilkokul binalarının inşaatını gezdi. Devam eden inşaatların, ders yılına yetişmesi için, ürün tedarikinin, zaman kaybetmeden gerçekleştirilmesini

27 "Valimiz Andırın'da Büyük Tezahüratla Karşılandı", *Halk Postası*, 2 Temmuz 1960, s.2.

28 "Valimiz Şimal Kazalarda", *Halk Postası*, 6 Temmuz 1960, s.1.

29 "Vali İhsan Atınç Şimal Kazalardan Döndü", *Halk Postası*, 8 Temmuz 1960, s.1.

30 "Vali Ve B. Reisimiz İhsan Atınç'ın Köylerdeki Tetkikleri", *Halk Postası*, 20 Temmuz 1960, s.1.

31 "Valimiz İhsan Atınç Vazife Gezilerine Devam Ediyor", *Halk Postası*, 21 Temmuz 1960, s.1.

32 "Yeni Vali Muavini Vazifeye Başladı", *Halk Postası*, 17 Ağustos 1960, s.1.

33 "Valimiz İhsan Atınç Dün Şerefoğlu Köyünde Tapu Tevzii Yaptı", *Halk Postası*, 16 Ağustos 1960, s.1.

34 "Vali İhsan Atınç Şerefoğlu Köylülerin Tapusunu Dağıttı", *Halk Postası*, 17 Ağustos 1960, s.2.

27 Mayıs 1960 Döneminde Maraş'ta Propaganda Faaliyetleri: Halk Postası Gazetesi Örneği (1960)

Nafia Müdüründen istedi.³⁵ İhsan Atınc, kaza gezileri haricinde de halkla birlikte olmaya çalıştı. Roma'da yapılacak 1960 olimpiyatlarına hazırlık maksadı ile 9 ve 10 Temmuz 1960 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilmesi planlanan Türkiye Serbest ve Grekoromen Milli güreş seçmelerine gidecek olan, beş güreşçiyi evinde kabul etti. Kafile Başkanı Hakkı Kanarya ile birlikte Ejder Gürsoy, İsmet Alpaslan, Halil Gökbulut, Emin Öztarakçı ve kendi masrafı ile iştirak eden Ünal Aras ile tanıştıktan sonra onlara başarılar diledi.³⁶

Darbenin en ücra köylerde yaşayan halk nezdinde bile kabul görmesi için çalışmalarına devam eden Vali Atınc, bu amaçla Öğretmenler Derneğinde, öğretmenlerle bir konuşma yaptı.³⁷ Ayrıca Öğretmenler Derneği Lokalinde, Maraş'taki 42 köyün muhtarı, ihtiyar heyeti, imamı, öğretmenleri ve bütün gazete çalışanlarının hazır bulunduğu topluluğa konferans verdi. Konuşmasında, 27 Mayıs'ın önemini belirttikten sonra, bazı öğretmenlerin köylerde yaşayan halkı, 27 Mayıs ile ilgili olarak bilgilendirmekle görevlendirildiğini ifade etti. Köylerden dönen öğretmenlerle yapılan görüşmede, öğretmenlerin köylerde gayet iyi muamele gördüklerini ve köylü vatandaşların 27 Mayıs'ın önemi ile ilgili olarak belli bir anlayışa sahip olduklarını belirttiklerini söyledi.³⁸ Bu konferanstan bir gün sonra, Öğretmenler Derneği Lokalinde, diğer köylerin muhtarı, ihtiyar heyeti ve öğretmenlerinin hazır bulunduğu topluluğa tekrar bir konferans verdi. Burada yaptığı konuşmasında ise, 27 Mayıs 1960 tarihinde, Türkiye'de büyük bir değişiklik olduğunu söyleyerek, daha sonraki süreçte köylere ekipler gönderildiğini ifade etti. Köylü vatandaşların, kendisinin yapacağı konuşmayı dinlemek için, vilayete gelmesini, hem hükümet emirlerine gösterdikleri ilginin bir işareti, hem de vatanperver kişiler olduğunun alameti olduğunu belirtti. 1950'den itibaren, her senenin birbirinden kötü geldiğini vurgulayan Atınc, DP'nin iktidarda bulunduğu son senelerinde, eleştirilere kulak vermediğini de sözlerine ekledi.³⁹

1.Maraş Valisinin Değişmesi ve MBK Üyelerinin Maraş'a Gelişi

Maraş'ta idareciler tarafından 27 Mayıs ile ilgili halkı bilgilendirme çalışmaları devam ederken, MBK üyeleri de bir veya iki kişilik ekipler halinde ülkeyi gezmek ve 27 Mayıs'ta gerçekleşen darbenin, halk üzerindeki psikolojik ve ekonomik tesirlerini yerinde incelemekle görevlendirildi. Komite üyelerinin gezileri ile ilgili olarak, bir basın toplantısı yapan Kurmay Yarbay Mustafa Kaplan, üyelerin bu geziler esnasında zihni yorgunluklarını giderebileceklerini belirtti.⁴⁰ MBK üyelerinin Maraş'a gelmelerinden önce, yerel yöneticilerin yerlerinde değişiklik yapıldı. Maraş Valisi İhsan Atınc, Teftiş Kurulu Başkanlığına atanırken,⁴¹ yerine ise Dâhiliye Vekâleti Teftiş heyetinden Orhan Akbay getirildi.⁴² 27 Mayıs darbesinden sonra çıkarılan bir kararname ile Maraş'ın kazalarında görev yapan kaymakamların da görev yerleri değiştirildi. Pazarcık kaymakamlığına Afşin Kaymakamı, Göksun Kaymakamlığına Pazarcık Kaymakamı, Türkoğlu hariç diğer kazalara da yeni kaymakamlar tayin edildi.⁴³

MBK üyelerinin Maraş'a gelmesinin beklendiği günlerde, merkez müfettişliğine tayin edilen İhsan Atınc, şehirden ayrılmak için hazırlıklara başladı.⁴⁴ Yerine atanan Vali

35 "Köy Okulu İnşaatları", *Halk Postası*, 17 Ağustos 1960, s.1-2.

36 "Sayın Valimiz İhsan Atınc Güreşçileri Vali Konağında Kabul Etti", *Halk Postası*, 5 Temmuz 1960, s.1-2.

37 "Valimiz İhsan Atınc Öğretmenlerle Konuştu", *Halk Postası*, 5 Temmuz 1960, s.2.

38 "Valimiz İ. Atınc Bir Konferans Verdi", *Halk Postası*, 3 Ağustos 1960, s.1.

39 "Valimiz İ. Atınc'ın Köylüye Konferansı Devam Ediyor", *Halk Postası*, 4 Ağustos 1960, s.1.

40 "17 M.B.K Ekibi Geziye Çıkıyor", *Milliyet*, 20 Eylül 1960, s.1.

41 "Vali Muavinleri ve Kaymakamlar Arasında Değişiklik Yapıldı", *Milliyet*, 8 Eylül, 1960, s.1.

42 "Yeni Valimiz Orhan Akbay Dün Şehrimize Geldi", *Halk Postası*, 31 Ağustos 1960, s.1.

43 "Kaymakamlar Arasında Yapılan Tayinler", *Halk Postası*, 8 Temmuz 1960, s.1.

44 "Eski Valimiz İhsan Atınc Dün Gitti", *Halk Postası*, 8 Eylül 1960, s.1.

Orhan Akbay ise görevine başlayarak, gazetecilerle Vilayet makamında bir toplantı yaptı. Tanışma ve sohbet mahiyetinde olan toplantıda, 27 Mayıs'ın niçin yapıldığı ve gerekliliği konusunda gazetecileri bilgilendirdi. Toplantı sırasında Maraş halkının dertleri ve istekleri üzerinde durdu. Memleket meselelerinde basın rolüne dikkat çekerek, *"Ben gazetelerin tenkit ve ikazlarını daima beklerim. Maraş basını da diğer şerefli Türk basını gibi yol gösteren mürşit olarak kabul ediyorum"* dedi. Vali Akbay'ın basın mensupları ile yaptığı toplantıda, eleştirilere açık olduğunu belirtmesi, gazetecilerle kurmayı düşündüğü ilişkilerin altyapısının daha sağlam olmasına neden olduğu gibi, darbenin nedenlerinin halka anlatılmasında, gazetenin etkili bir araç olarak kullanılmasına da zemin hazırladı. Nitekim konuşmasında 27 Mayıs'ın, aydınların yaptığı bir hareket olduğunu, bu hareketin başarılı olmasında basının, gençlerin, aydınların ve silahlı kuvvetlerin fiili hareketinin payı olduğunu, 27 Mayıs'ın yapılmasının nedenlerinin halka duyurmanın da yine aydınların ve basının vazifesi olduğunu dile getirdi. İleride iş başına gelecek hükümetlere, geçmişteki gibi hataya düşmemeleri için fırsat verilmemesine ve önleyici tedbirlerin tamamının anayasaya konulacağına dikkat çeken Vali, Maraş'a gelecek olan MBK üyelerinin, Maraşlıları konu ile ilgili aydınlatacağını ifade etti. Vatandaşların partizan idareden kurtulduğunu, bütün yurttaşlara parti farkı gözetmeksizin eşit muamele yapılacağına halkın inanması gerektiğini, belediye işleri ile yakından alakadar olacağını, halkın istek ve şikâyetlerinin makul olmak şartı ile daima dikkate alacağını belirtti ve *"Halkın isteği daima esastır. Gazeteciliğin bir vazifesi de bu olduğuna göre efkârı umumiyezi sizden öğreneceğim ve umuminin fikrini her zaman nazarı itibara alacağım"* diyerek, sohbeti bitirdi. Kısa bir süre sonra Vali Orhan Akbay tarafından, basın mensuplarının doğru haber almaları ve işlerinin kolaylaştırılması için, basın haber alma merkezi oluşturuldu.⁴⁵

MBK üyeleri, yapacakları icraatları anlatmak, halkla diyalog kurmak ve kendilerine olan halk desteğinin derecesini gözlemlemek için Anadolu'nun çeşitli yerlerine geziler düzenlediler.⁴⁶ MBK üyelerinin Maraş'a gelmelerinden önce komite tarafından yapılan basın toplantısında ise, konuşmaların genellikle muhtelif MBK üyeleri tarafından yapıldığı, yurt gezilerindeki konuşmaların ise ilk defa doğrudan doğruya MBK'nin görüşünü aksettireceği açıklandı. Komite sözcüsü tarafından yapılan açıklamada, üyelerin yurt gezisinde yapacakları konuşmaların artık MBK'nin resmi görüşünü yansıtacağı belirtildi. Toplantıda, Binbaşı Dünder Taşer ve Yüzbaşı Muzaffer Özdağ'dan oluşan ekibin, 21 Eylül sabahı İskenderun'a hareket ederek, Antakya, Adana, Mersin, Maraş, Gaziantep ve Urfa'yı ziyaret edecekleri ifade edildi.⁴⁷ Maraş'a gelecek olan MBK üyelerinin, belediye balkonundan halka hitaben yapacakları konuşma için, görevliler tarafından gerekli hazırlıklar yapıldı.⁴⁸ MBK üyelerinden Muzaffer Özdağ, Gaziantep ve Kilis'ten sonra Maraş'a geldiğinde, halkın coşkun tezahüratı ile karşılandı. Belediyede bir müddet dinlendikten sonra balkondan Maraş halkına hitap eden Özdağ, 45 dakika süren konuşmasında din, eğitim, toprak reformu gibi konulara temas ederek, Milli Komitenin bu ana davalara ait görüş ve anlayışını anlattı. Eğitimle ilgili sorunların çözümünde, yedek subaylardan ve orduda emekliye ayrılanlardan yararlanılacağını ifade etti. Hürriyet tahvil gelirlerinin eğitim için kullanılacağını, devletçe alınacak arazilerin, fakir çiftçilere uzun vadeli borçlanmak sureti ile verileceğini ve böylece çiftçilikle uğraşan vatandaşların toprağa kavuşturulmuş olacağını sözlerine ekledi.⁴⁹

45 "Valimiz Orhan Akbay Basın Mensupları İle Hasbihal Yaptı", *Halk Postası*, 4 Eylül 1960, s.1-2.

46 Şahin, *a.g.t.*, s.40.

47 "M.B.K'nin İki Üyesi Maraş'a Geliyor", *Halk Postası*, 21 Eylül 1960, s.1.

48 "MBK Üyeleri Bugün Şehrimizde Olacak", *Halk Postası*, 9 Eylül 1960, s.1.

49 "M. Özdağ Halka Hitap Etti", *Halk Postası*, 10 Eylül 1960, s.1.

2.Maraş Valisi Orhan Akbay'ın Faaliyetleri

Maraş'a yeni atanan, şehri ve Maraşlıları tanımaya çalışan Vali Orhan Akbay, kendisine yapılan ziyaretleri iade etmek maksadı ile şehirde yayın yapan gazetelerin idarecilerini ziyareti etti.⁵⁰ Daha sonra esnaf dernekleri birliğinde dernek başkanlarının, belediye işlerinde tecrübeli kişilerin ve gazetecilerin oluşturduğu bir toplulukla, Maraş belediyesinin durumunu istişare etti. Toplantıda belediyenin 15 milyondan fazla borcu olduğu, hemen ödenmesi gereken 718.819 liranın ödenmesinin mümkün olmadığı, İller Bankasına taksitlerin durdurulması için yapılan başvurunun olumsuz sonuçlandığı ifade edildi. Çözüm olarak belediyenin gayrimenkullerini satması, satış işlemine az gelir getiren, fakat kıymeti büyük olan malın tercih edilmesi fikri öne sürüldü. Ayrıca bazı gayrimenkullerin satış yolu ile elden çıkarılması ve acil borçların taksitlerle ödenmesi uygun görüldü. Toplantının sonunda, toplantıya katılanlar, sanayi çarşısında bir çeşmenin yapılmasını ve yeni hükümet konağına giden yolların bir an önce açılmasını istediler. Toplantıda, söz konusu çalışmaların yapılırken tasarruflu olunmasına ve az para harcanmasına dikkat çekildi.⁵¹

Vali Orhan Akbay, şehri ve kazalarını tanımak amacı ile beraberinde Askerlik Dairesi Başkanı, Maarif Müdürü, Nafia Müdürü, Ziraat Müdürü ve gazetecilerle birlikte Andırın'a giderek, akşam memurların bulunduğu kulüpte, 27 Mayıs'ın önemi hakkında bir konuşma yaptı. Ertesi gün daireleri ve okulları teftiş etti. Öğretmenlerin bulunduğu ortamda 27 Mayıs'ın anlam ve önemi ile ilgili tekrar bir konuşma yaptı. Konuşmasında Türk aydınına bu hususta düşen görevleri anlattı. Bu arada okulların ihtiyaçlarını ve Andırınlıların dileklerini dinleyip not aldı.⁵² Maraş'a döndükten sonra, yeni ders yılının başlaması nedeni ile okulları ziyaret etti. Ziyaret ettiği okulların birinde yaptığı konuşmasında, Türk okullarının Atatürk'ün izinde emin adımlarla yürüdüğünü ve istikbale sağlam, duygulu insanlar yetiştirdiğini, bunu da 27 Mayıs ile neticelenen hürriyet savaşında ispat ettiğini söyledi.⁵³

27 Mayıs'ın neden yapıldığının halka anlatılması için her fırsatın değerlendirilmesi ve bu nedenle başta mülki amirler olmak üzere şehirde görev yapan farklı gruplar ve gazetelerden faydalanılması aslında yöneticilerin konuyu çok ciddiye aldıklarını göstermekle birlikte halk nezdinde darbenin kabul edilmesini sağlama amacını da taşımaktaydı. Tempo çok yoğundu. Bir taraftan idareciler tarafından köy gezileri yapılıyor, diğer taraftan da Halk Postası gazetesinde, yapılan çalışmalara ait bol miktarda haberler çıkıyordu. Örneğin 2 Temmuz 1960 tarihinde alayda yapılan terhis merasiminde bir konuşma yapan Yarbay Şeref Ungun, terhis olacak askerlere, yurdu iç ve dış düşmanlardan korumak için silah kullanarak nasıl hareket etmeleri gerektiğini ve düşman kim olursa olsun muhakkak yenmeyi öğrettiklerini anlattı. Türk Milletinin, 27 Mayıs sınavını onlar sayesinde gerçekleştirdiğini belirten Ungun, gerek yurt savunmasında, gerekse Cumhuriyetin korumasında askerlere güvendiklerini ifade etti.⁵⁴ Bu gelişmeler yaşanırken propagandanın farklı bir kısmı devreye sokuldu. 27 Mayıs'ın yapılmasının gerekçelerini, köylü vatandaşlara anlatmak amacı ile aralarında 8 bayan öğretmen ve 3 Harbiye öğrencisinin yer aldığı bir heyet oluşturuldu. Heyet, 24 Haziran 1960 Cuma gününden itibaren Göllü, Kerhan, Ayaklıcaoluk, Gafarlı, Üngüt, Kılavuzlu, Ceceli, Hacıbebekli, Kılılı, Çakallı, Türkaraplar, Önsen, Fatmalı, Kozludere, Ağyar, Yusufçacı, Peynirdere, Hartlap, Dereboğazi, Kesmelitepe, Kadılar, Kızıldamlar,

50 "Valimizin Ziyaretleri", *Halk Postası*, 13 Eylül 1960, s.1.

51 "Vali ve Belediye Reisi Orhan Akbay Belediyenin Durumunu Açıkladı", *Halk Postası*, 15 Eylül 1960, s.1-2.

52 "Vali Orhan Akbay Andırın'a Gitti", *Halk Postası*, 28 Eylül 1960, s.1.

53 "Vali Orhan Akbay Okulları Ziyaret Etti", *Halk Postası*, 29 Eylül 1960, s.1.

54 "Alayda Yapılan Terhis Merasiminde Şeref Ungun Bir Konuşma Yaptı", *Halk Postası*, 7 Temmuz 1960, s.1-2.

Çobantepe, Göllühöyük ve Emiroğlu köylerini ziyaret etti. Görevlerini tamamladıktan sonra ise bir rapor hazırladılar.⁵⁵ Propaganda çalışmaları hız kesmeden devam etti. Bu kez gazetelerden daha aktif bir şekilde faydalanılması söz konusu idi. 16 gruba ayrılan öğretmenler, belediye önünde, önceden hazırlanmış olan vasıtalarla tespit edilen köylere giderken, yanlarında gazete de götürdüler.⁵⁶ Darbenin anlam ve önemi her platformda idareciler tarafından da sık sık gündeme getirildi. Örneğin Maraş'ta yeni eğitim ve öğretim yılının açılış töreninde okul müdürleri, öğrencilere yeni ders yılında başarılar dileyerek, 27 Mayıs'ın anlam ve önemi hakkında birer konuşma yaptılar.⁵⁷

Darbeden sonra Maraş'a gelen yöneticilerin çalışmaları, halk ile birlikte olmaya ve halkın sorunlarını çözmeye gayret göstermeleri, yönetici-vatandaş ilişkisinin kurulmasını olumlu bir şekilde etkiledi. Örneğin köylü vatandaşın bu dönemde yaşadığı en büyük sorunlarından biri bozuk köy yollarıydı. Maraş'a tayin edilen Nafia Müdürü Hüseyin Rüştü Akalın, görevine başladıktan sonra Yıldırım ekibi adını verdiği ve yol yapan vasıtaların yer aldığı bir ekip kurarak, çalışmalarına başladı. Akalın, Maraş'a geldikten sonra beş ay içinde, planlı ve kontrollü çalışması sayesinde, 10 seneden beri devam eden fakat bir türlü bitirilemeyen köy yollarının büyük bölümünün bitirilmesini sağladı.⁵⁸ Vali Orhan Akbay, Nafia Müdürlüğü'nün nezaretinde kurulan Yıldırım Ekibinin çalışmalarını kontrol etmek ve vatandaşların dertlerini dinlemek maksadı ile Maraş'ın kazalarına üç günlük bir ziyarette bulundu. Maraş'a döndükten sonra Bertiz yollarını incelemek ve Bertiz köylüleri ile konuşmak maksadı ile Bertiz'e gitti. Fakat 150 km'lik yolun, yarısı henüz bitirilmemiş olduğu için köy yollarındaki yolculuk uzun sürdü. Bertizlileri, Bertiz'in havası gibi saf ve temiz bulduğunu söyleyen Akbay, senelerden beri her bakımdan mahrum kalmış köyleri yakından görmekten ve köylülerle konuşmaktan mutluluk duyduğunu belirterek, Bertizlilerin yol ve su dertlerini halletmek için çalışacağını söyledi.⁵⁹ Valinin köylerin önemli bir bölümü için mahrum kalmış ifadesini kullanması ve köylerin zaruri ihtiyaçlarını karşılanması için elinden geleni yapacağını ifade etmesi, eski iktidarın bu köylere hizmet götürmediğine yönelik yapılan bir eleştiri niteliğini taşımakla birlikte, yeni iktidarın halkın hizmetinde olduğunu gösterme amacını da taşımaktaydı. Çok geçmeden çeşitli konular üzerinde çalışan usta öğreticilerin ve öğrencilerin bir yıllık emeklerini görmek⁶⁰ ve 4-K adı verilen başarı gününü kutlamak üzere, Teknik Ziraat Müdürü Mehmet Orçan ve Veteriner Müdür Vekili Fehmi Arıkan ile birlikte Andırın'a gitti.⁶¹ Bir senelik çalışma sonunda 4-K'da görev alan erkek üyeler, yetiştirdikleri tavuk, horoz, dana, kuzu ve sebzeleri, kız üyeler ise yaptıkları el işleri, masa örtüleri, peçeteleri, blüzleri ve etekleri sergilediler. Sergide başöğretmen Ahmet Kura, tavukçuluk proje lideri Talat Gül, sebzeçilik proje lideri Mehmet Akdeniz, biçki dikiş proje lideri Sabiha Ateş ve buzağı büyütme liderinin çalışmaları beğenildi. Serginin yanı sıra jimnastik hareketleri ve mahalli oyunların oynanması, ziyaretçileri memnun etti. Vali ve yanındakiler, 4-K lideri Yaşar Bayazıt ve Ziraat Müdürlüğü'nde görevli ekonomist Maksude Malatacak olmak üzere bütün 4-K lider ve üyelerinin çalışmalarını tebrik etti.⁶² Andırın'ın 30 km kadar kuzeyinde bulunan Akifiye köyünde de, Maraş Tetkik Müdürlüğü tarafından 4-K çalışmaları başarılı bir şekilde yürütülerek, köy okulunun bahçesinde yapılan çalışmalar sergilendi. Köy halkının başarılarından dolayı dağıtılmak üzere hazırlanan ikramiyeler, Vali tarafından köyün en

55 "Bayan Öğretmenler Köy Gezilerini Bitirdi", *Halk Postası*, 7 Temmuz 1960, s.1-2.

56 "Öğretmenler Bu Sabah Gittiler", *Halk Postası*, 8 Temmuz 1960, s.1.

57 "Okullar Açıldı", *Halk Postası*, 29 Eylül 1960, s.1.

58 "Yıldırım Ekibi", *Halk Postası*, 11 Ekim 1960, s.1.

59 "Vali Akbay Kazalardan Döndü", *Halk Postası*, 8 Ekim 1960, s.1.

60 "4-K Başarıları", *Halk Postası*, 25 Kasım 1960, s.3.

61 "Valimiz Andırın'a Gitti", *Halk Postası*, 22 Kasım 1960, s.1.

62 "4-K Başarıları", *Halk Postası*, 25 Kasım 1960, s.3.

27 Mayıs 1960 Döneminde Maraş'ta Propaganda Faaliyetleri: Halk Postası Gazetesi Örneği (1960)

yaşlı üyesine verildi. Hemen ardından jimnastik hareketleri yapıldı, koro halinde marş ve şarkılar söylendi, şiirler okundu, mahalli ve milli oyunlar oynandı. Gösteriler bittikten sonra Maraş'tan gelen ziyaretçiler, el işlerinden oluşan sergiyi incelediler.⁶³

Ziraat Vekâleti tarafından 24 Ekim 1960 tarihinde Maraş Valiliğine gönderilen tamimden anlaşıldığına göre gençlere beceri kazandırılması için 4-K faaliyetlerinin sürekli hale getirilmesi öngörülmüştü. Tamimde, 4-K faaliyetlerinin dört senelik denemelerden, sonra okul dışı zirai öğretim ve eğitim programlarına da girmiş olduğundan bahsedilmekteydi. Ayrıca 4-K uygulamasının, gençlerin beceri kazanmaları, sosyal bakımdan yetişmeleri için elverişli bir sistem olduğu belirtilerek, teşkilat mensupları ile uygulama yapılan yerlerdeki çiftçilerin 4-K'yı benimsedikleri ifade edildi. Bakanlığa bağlı kurumlar ile Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığının bu sistemi destekledikleri, ziraatı geri kalmış vilayetlerde gençlere verilecek eğitim ve öğretim sayesinde ilerlemenin hızlanacağı bildirildi. İlaveten 1961 yılından itibaren 4-K faaliyetlerinin imkânlar dâhilinde genişletilerek yürütülmesine karar verildiği, teknik elemanların üç sene boyunca çeşitli kurs ve seminerlere tabi tutularak yetiştirildiği izah edildi. Köy liderlerinin seçilmesi, üyelerin tespiti ve proje paylaşımı, mahalli ve proje liderlerinin eğitimi, damızlık temini, gösteri, toplantı, sergi ve başarı günlerinin hazırlanmasını sağlamak için, Vilayet ve kaza 4-K liderlerinin müşterek hareket etmelerinin gerekli olduğu ifade edildi. Bu amaçla 12 aylık bir 4-K programı hazırlanmasının önemi üzerinde duruldu. Ayrıca 1961 senesinde başlatılacak proje çalışmalarında, göz önünde tutulması gereken hususlara da dikkat çekildi. Özellikle konu ile ilgili eğitim alan liderlerin bulunduğu ilçelerde, grup büyüklüğü 50 üyeyi geçmemek üzere her 10 üye için bir proje liderinin belirlenmesi istendi. Yapılacak işlerin en geç 1 Mart 1961 tarihine kadar bitirilmesinin, başarılı bir 4-K çalışması için gerekli olduğu vurgulandı. Bu nedenle tamimde Maraş'taki durumun bu esaslar dâhilinde incelenmesi, 1960 yılı başarı günlerini müteakip yapılacak işlerin düzenlenmesi ve neticenin Bakanlığa bildirilmesi talep edildi.⁶⁴

Köylerin kalkınmasına büyük etkisi olacağı düşünülen ve 4-K adı verilen çalışmaları yakından takip eden Maraş Valisi Orhan Akbay, incelemelerine devam etmek, halkla ve resmi makamlarla temasta bulunmak üzere Elbistan ve Afşin kazaları ile Tanır ve Çardak nahiyelerine gitti. Elbistan ve Afşin gezisinde, elma bahçelerinin hasadı sırasındaki tehlikelere karşı zirai mücadelenin faydaları üzerinde duruldu. Vali tarafından kış mücadelesine başlanması için ilgililere emirler verildi.⁶⁵ Gökşun'un Çardak nahiyesini ziyaretinde ise halkın, yol ile ilgili şikâyetlerini dinledi. Elbistan Gökşun şosesinden Çardak istikametine ayrılan 2 km'lik yolun ham toprak olması nedeni ile özellikle yağmurlu havada yolun geçilmesini imkânsız hale gelmekteydi. Ancak Valinin ziyareti esnasında yağmur olmadığı için, rahatlıkla Çardak'a geldi. Valinin gelmesi ile birlikte bir toplantı yapıldı. Toplantıya nahiye müdürü, öğretmenler ve karakol kumandanı da katıldı. Vali ile sohbet başlayan Çardak halkı, hem postanın zamanında gelmesi ile ilgili yaşadıkları sıkıntıları hem de yol ile ilgili karşılaştıkları zorlukları anlattılar. Vali Orhan Akbay, 2 km'lik yolun kumla döşenmesine hemen başlanacağını, günlük postanın gelmesi konusunu ise inceleyeceğini söyledi.⁶⁶

27 Mayıs sonrası dönemde Maraş'ta köy yolların bozuk olması, köylünün şikâyet ettiği konuların başında yer aldı. Dönemin yöneticileri bu ve benzeri problemlerin giderilmesi

63 "Akifiye Köyünde Bir Mucize", *Halk Postası*, 26 Kasım 1960, s.1,3.

64 "4-K'ya Vekâlette Ehemmiyet Veriyor", *Halk Postası*, 26 Kasım 1960, s.1,3.

65 "Vali Elbistan'dan Döndü", *Halk Postası*, 1 Aralık 1960, s.1.

66 "Vali Elbistan Afşin Seyahati Çardak", *Halk Postası*, 10 Aralık 1960, s.2.